

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10/ ТРАВЕНЬ 2021 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- *Великодні привітання* ➤ стор. 2
- *З виступів голови СУР, депутата Миколи-Мирослава Петрецького* ➤ стор. 3
- *Vita brevis, ars longa* ➤ стор. 4
- *Притягання дітей читати книги* ➤ стор. 5
- *Народні символи України* ➤ стор. 6
- *Детально про Вознесіння Господнє* ➤ стор. 7
- *Великдень у банатських українців* ➤ стор. 8
- *«Декламування української поезії»* ➤ стор. 9
- *Екологічне становище в Марамуреші* ➤ стор. 10
- *Здоров'я тілесне і душевне* ➤ стор. 11
- *Во ім'я правди і любові* ➤ стор. 12
- *In memoriam – проф. д-р Іван Семенюк* ➤ стор. 13
- *День пам'яті жертв депортації кримських татар* ➤ стор. 14
- *«У моєму тілі – українське серце і душа»* ➤ стор. 15
- *Найбільша чудотворна дія нашого Спасителя* ➤ стор. 16

Іван КОВАЧ

ІДЕ ТРАВАМИ ТРАВЕЖЬ

Ходить травень травами,
гей, під руку з весною,

підібгавши рукави
по-легінськи.

Ходить травень бруківкою,
гей, під руку з склепінням,

з кучерявим серцем
українця.

Ходить травень континентами,
гей, такий щиросердний!

Серед вулиць йде мрійливо, –
іде травами травень...

ВЕЛИКОДНІ ПРИВІТАННЯ

Uniunea Ucrainenilor din România
vă dorește Sărbători Pascale ferice! Invierea Domnului Iisus Hristos să vă aducă lumină și liniște sufletească, sănătate bună! Fie ca pacea, prosperitatea și bucuria să domnească în casele voastre! Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Союз українців Румунії
бажає вам щасливих Великодніх Свят! Нехай Христове Воскресіння принесе вам душевнє світло і спокій, здоров'я та добро! Нехай у ваших домівках завжди панує мир, добробут і радість! Христос воскрес! Воістину воскрес!

Nicolae Miroslav PETREȚCHI, președintele UUR, deputat

Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ, голова СУР, депутат

Шановні Пані та Панове!

Великоднє привітання

Із найбільшим і найвеличнішим для всіх християн у світі днем – Христового Воскресіння – Громадська організація «Україна-2050» щиро вітає Ієрархів і духовенство Українських Церков, Президента, Голову Верховної Ради, Прем'єр-міністра та Збройні Сили України, медичних працівників та усіх, які святкують Великдень.

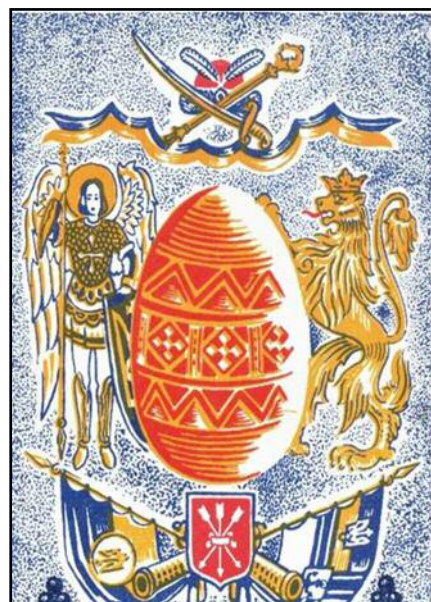
Вітаємо також усіх членів Почесної ради і Ради директорів Громадської організації «Україна 2050» та її Виконавчого директора, волонтерів, жертводавців та членів, а також всіх учасників нашої Постійної міжнародної місії медіа-моніторингу щодо дезінформації відносно України та української діаспори.

Воскресіння Ісуса Христа є святом величавої перемоги добра над злом, життя над смертю та світла над пітьмою. Нехай ця істина принесе всім надію на краще майбутнє, а особливо страждаючим в окупованих територіях на сході України та в Криму.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій
щиро вітає всіх українців світу зі світлим святом Христового Воскресіння! Великдень - символ перемоги добра! Нехай Великодні дзвони, сповіщаючи про Христове Воскресіння, наповнять Ваші серця радістю, а душі - вірою у те, що складні часи минуть, всі труднощі будуть подолані! Скоро ми зберемося з рідними та близькими на спільні святкування - в наших українських церквах, громаді та домівках. Віримо, що Україна переможе у боротьбі з російською агресією та стане процвітаючою державою з міцною економікою, розвинутою демократією, гідним суспільством та сильними державними інституціями! Організоване українське жіноцтво в діаспорі, об'єднане навколо СФУЖО, щиро цього бажає і невтомно працює для досягнення нашої спільної мети. Сердечно дякуємо усім друзям, партнерам та прихильникам за підтримку та співпрацю! Бажаємо Вам і Вашим родинам міцного здоров'я, миру, злагоди та радості! Україні та українському народові - миру, вірних друзів та доброї долі. Нехай Господь дарує вам любов, радість, мир та злагоду на многі літа.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
Світова управа СФУЖО

У цей Великодній час Громадська організація «Україна-2050» закликає всіх прославляти Сина Божого та молитися за подолання пандемії коронавірусу, за мир у світі та за всіх, які тепер захищають територіальну цілісність України.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

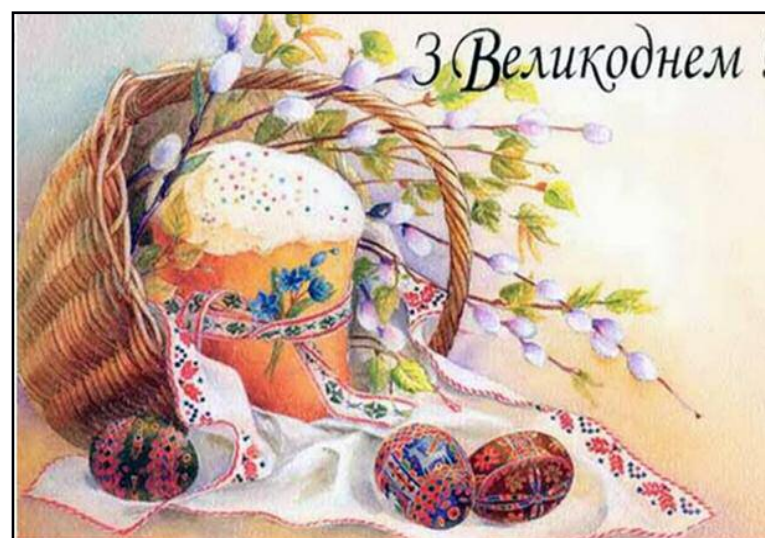
Евген Чолій

Президент Громадської організації «Україна-2050»

Президент Світового Конгресу Українців (2008-2018 pp.)

www.ukraine-2050.org

Фото: Автор невідомий (приватна колекція Мирона Мончака) /Photo: Author unknown (private collection of Myron Monczak)

З Великоднем!

Щиро вітаємо з Великоднем!

Нехай це величне свято наповнить серце світлими почуттями надії і любові, дарує щастя та добро.

Бажаємо Вам радості, здоров'я, добробуту і Божої благодаті.

Христос Воскрес!

Ст. Бучута

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Український Конгрес Канади

Великоднє Привітання від Конгресу Українців Канади

Олександра ХИЧІН, президент КУК

Шановні друзі,

У ці святкові дні, Світовий Конгрес Українців щиро вітає всіх українців і друзів України у всьому світі зі світлим святом Воскресіння Христового. Єднаймося в молитві за здоров'я й безпеку наших близьких та за справедливий мир і добробут в Україні. Згадаймо в молитві відважних захисників Батьківщини на передовій, духовенство, громадських провідників та добровольців, державних службовців та особливо медиків, які віддано стоять на захисті нашого здоров'я під час пандемії.

У часи нових викликів Світовий Конгрес Українців єднає наші світові громади в допомозі тим, хто цього потребує, продовжує підтримувати Україну та надалі розбудовує міжнародну підтримку українського народу в боротьбі з російською агресією.

Незабаром тридцята річниця відновлення незалежності України. Пам'ятаймо, де б ми не жили, пишаємося що ми один український народ, який продовжує підтримувати один одного. Світовий Конгрес Українців бажає Вам і Вашим близьким радісного та світлого Великодня!

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

З ВИСТУПІВ ГОЛОВИ СУР, ДЕПУТАТА ПАРЛАМЕНТУ РУМУНІЇ МИКОЛИ-МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

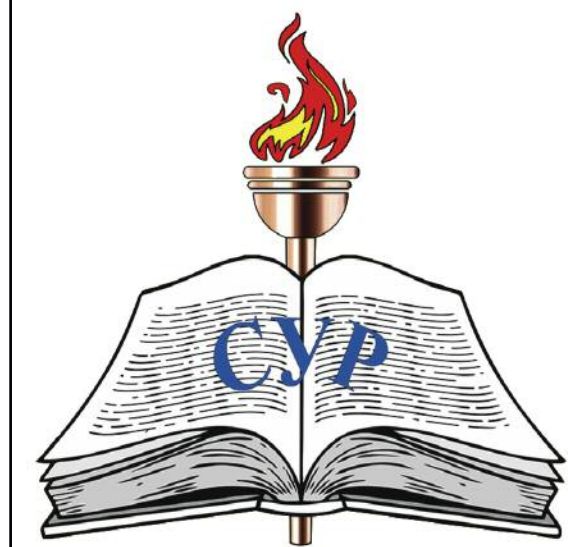
Основна мета Союзу Українців Румунії – це захист права на збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності осіб, які належать до української національної меншини

У політичній заяві, виголошеній у середу, 5 травня, з трибуни Палати депутатів, депутат Микола Мирослав Петрецький нагадав, що кожного року, 29 квітня, Румунія святкує День ветеранів війни. Це дійсно особливий день, коли, на знак вдячності за відстоювання незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та інтересів Румунії, ми віддаємо данину пам'яті тим, хто захищав Батьківщину.

Для української громади в Румунії цей день справді особливий, тому що багато наших братів, батьків, дідів та прадідів боролись за Румунію і віддали життя, захищаючи свою країну. Наш

обов'язок перед цими героями ніколи не може бути вичерпаним, ми завжди із вдячністю та повагою будемо згадувати про те, що вони зробили, – зазначив представник українців у Парламенті Румунії.

З цієї нагоди він нагадав, що кожного року, окрім участі у заходах, організованих центральними та місцевими органами державної влади до 29 квітня, Союз українців

Румунії святкує День ветеранів війни, проводячи низку культурних подій у всіх повітах, де компактно проживають етнічні українці, подій, спрямованих на вшанування пам'яті всіх, хто захищав незалежність, суверенітет і територіальну цілісність нашої країни та на знак подяки за їх саможертвність.

Я вважаю, що кожен із нас, окрім згадок про ветеранів у своїх промовах та виступах, має докласти всіх зусиль, щоб залишитися поряд з ними і передати прийдешнім поколінням обов'язок шанувати та завжди зберігати пам'ять про тих, хто віддав своє життя за нашу країну. Завдяки їм ми живемо у вільній країні, маємо можливість виховувати своїх дітей у дусі європейських демократичних цінностей та вирішувати власну долю, – заявив Микола-Мирослав Петрецький.

ВДЯЧНІСТЬ ЗА МУЖНІСТЬ ТА САМОПОЖЕРТВУ

Вшанування пам'яті наших попередників – це обов'язок, що є невід'ємною складовою нашої самобутності. З огляду на це, у суботу, 8 травня, в селі Верхня Рівна відбулася масштабна акція з вшанування пам'яті солдатів, полеглих на полях битв Другої світової війни. Урочиста програма розпочалась з покладання вінків до місцевого пам'ятника та панахиди за загиблими.

Учасники висловили вдячність за мужність, відданість та самопожертву своїх попередників. У заходах взяли участь голова СУР і депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, заступник сільського голови Верхньої Рівни Іван Рускован, місцеві радники СУР Лоредана Лушкан, Михайло Копощук, Гафія Челенюк, лідер молодіжної організації Чіпріан Лушкан, а також інші члени СУР.

У неділю, 9 травня, у місцевості Поляни відбулася акція «Вшанування ветеранів війни та збереження традицій в українців». Після панахиди відбулася церемонія покладання вінків та коротка музична програма за участі кількох художніх колективів: чоловічого ансамблю «Голоси дугів» з Полян, на чолі з Михайлом Мачокою, хору української православної церкви із села Бистрий під проводом Юстини Юрчі, художнього колективу «Молоді гуцули» з Вишавської долини (керівниця Марія Панаїрига) та гурту «Надія» з Кривого, на чолі з Адріаною Рекало.

На заходах поряд з місцевими жителями були присутні голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, голова Полянської організації СУР Степан Кіфа та представники і члени організацій СУР із сусідніх населених пунктів.

Щодо європейських цінностей

ПОЛІТИЧНА ЗАЯВА

У політичній заяві, озвученій у середу, 12 травня, на пленарному засіданні Палати депутатів, я наголосив на важливості просування та захисту основних європейських цінностей, таких, як: людська гідність, свобода, демократія, рівність, верховенство права та дотримання прав людини.

Я підкреслив, що через 71 рік від знаменитої промови французького міністра закордонних справ Роберта Шумана ми відчуваємо переваги, які приносить Європейський Союз у всіх формах. Незалежно від того, чи йдеться про економіку, забезпечення миру на старому континенті, чи сприяння співпраці між державами, Європейському Союзу вдалося створити клімат, сприятливий для розвитку держав-членів, водночас будучи опорою демократії в регіоні.

За допомогою механізмів, розроблених європейськими лідерами, крім матеріальної вигоди, вдалося створити почуття ідентичності та європейської приналежності, що також впливає з гасла ЄС «Єдність у різноманітності». Таким

чином, поважаючи різноманітність кожної нації, кожної групи, будь-то етнічної, релігійної чи соціальної, нам удалося створити європейський дух, яким ми пишаємось, незалежно від групи, до якої належимо.

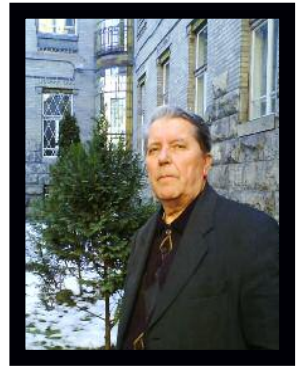
Цей європейський дух був особливо відчутний під час кризи в галузі охорони здоров'я, з якою ми все ще стикаємось, під час якої солідарність та співпраця між державами були і залишатимуться ключовими словами, які описують те, як держави-члени діяли в умовах, спричинених пандемією COVID-19. Також під знаком співпраці та солідарності докладаються зусилля економічного відновлення та виходу з цієї кризи як за допомогою твердих реформ та доступу до вакцини, так і за рахунок фінансування, виділеного на інвестиції в розвиток.

Я твердо переконаний, що ми повинні продовжити розвивати такий дух солідарності, толерантності та єдності, дуже потрібний для нашого майбутнього, розуміючи, що лише таким чином ми зможемо мати гармонійний розвиток на благо громадян.

VITA BREVIS, ARS LONGA – ЖИТТЯ КОРОТКЕ, МИСТЕЦТВО ВІЧНЕ

**Вічна Вам пам'ять, незабутній професоре,
старший друже Іване СЕМЕНЮКУ!**

Сумна звістка надійшла зі славного румунського міста Клуж-Напока, не доживши 5 днів до власного 89-річчя, вчора, 27 квітня, відійшов у засвіти філософ, "Патріарх" українистики в цьому давньому румунському місті, великий подвижник і друг незабутнього Станіслава Володимировича Семчинського (народилися в один день – 2 травня, з різницею у рік!), українець із румунським серцем Іван Семенюк... Дуже сумно, коли відходять у кращі світи найкращі з Людей. Мав честь упродовж чверті віку спілкуватися з Іваном Семенюком, світлу згадку про якого зберігатиму назавжди. Ольга Страшенко, моя матір, написала дві оди Іванові Семенюку з нагоди його 75-річчя та 80-річчя, у яких бажала йому дожити до ста літ... Трохи не вистачило... Вічна Вам пам'ять, незабутній Професоре, Філософе, Культурологу і просто старший Друже! Щирі співчуття його славній дружині Марії... Vita brevis, ars longa – Життя коротке, мистецтво вічне.

O veste cât se poate de tristă a venit din Cluj-Napoca – s-a dus în veșnicie Marele Om și Profesor Ivan Semeniuc (2 mai 1932 – 27 aprilie

2021)... Să vă odihniți în pace, domnule Ivan... Sincere condoleanțe soției Dvs...

Ольга СТРАШЕНКО

На вісімдесятилітній ювілей пана-домнула Івана Семенюка, який народився в Мараморощині, а мешкає в славетному румунському місті Клужі.

*Коли про Румунію згадую милу,
край гір, і мистецтв, і наук,
я думаю: доля отак захотіла –
живе там Іван Семенюк!*

*Коли мені в Києві дзвонить мобілка,
ловлю кожний радісний звук:
то кличе, немов міжнародна сопілка –
із Клужа Іван Семенюк.*

*Як тільки згадаю про пані Марію,
діяння легких її рук,
і те, як у неї душа молодіє,
бо поруч – Іван Семенюк.*

*Як син мій Сергій у мандрівку рушає –
в отім хвилюванні розлук,*

*я вірю: у Клужі він прихисток має,
бо там же Іван Семенюк!
І ось – ювіляр, видатний, повнолітний,
Сварога щасливий онук,
його ми вітаємо всі монолітно, –
то друг наш Іван Семенюк!
О світлий мудрець абсолютного слуху,
Вам личить життя висота,
здоров'я бажаєм і величі духу,
бо вже недалеко до ста!*

2 травня 2012 року

Про незабутнього Івана Семенюка можна прочитати тут: <http://old.rrr.ro/arh-art.shtml?-lang=12&sec=444&art=147462>

На груповій світлинці: Іван Семенюк (праворуч), Марія Семенюк (ліворуч), Професор Онуфріє Вінцелер, професорка Діана Вінцелер (його донька), викладачка румунської мови Наталія Стратановська й автор цих рядків, Клуж-Напока, 2010 рік.

унів. проф. д-р **Сергій ЛУЧКАНИН**,
Університет ім. Тараса Шевченка, Київ

Весняні традиції українців

Життя українців та їхні традиції дуже цікаві й різноманітні, які пройшли через багато віків, не втративши свою красу та яскравість. Велике значення для українців мали народні звичаї, обряди, традиції, святкування.

Звичаї українського народу пов'язані з традиційним світоглядом. Щедра душа народу відображається переважно у гастрономії, у піснях, танцях і національних костюмах.

Разом із пробудженням природи від зимового сну починається цикл весняних свят. Прихід весни був святом наших предків. Весняний цикл календарних обрядів українців починається від дня Євдокії та аж до Вознесіння. Всі свята, особливо релігійні свята, були завжди супроводжували піснями, казками і притчами. Від зимового до весняного циклу є день Стрітення. У народі кажуть, що на Стрітення весна із зимою зустрічаються.

Усі свята українського календарного року пов'язані з господарським життям. Весняний цикл календарних свят пов'язується із закладанням врожаю. Кожне з них має свої особливості, традиції та обряди.

Благовіщення – одне з найбільших право-

славних свят, яке пов'язане з благою вістю, яку сповістив Діви Марії архангел Гавриїл, що вона має народити Сина Божого.

Остання неділя перед Великоднем називається Вербна Неділя, або Шуткова. За християнським вченням, у цей час Спаситель Христос в'їжджав до Єрусалиму на ослі і миряни устеляли перед ним дорогу пальмовим листям.

Вербна неділя отримала багато назв: цвітна, квітна, а в народі ще кажуть «Шуткова неділя». Людина, повертаючись із церкви зі свяченою вербою, била, промовляючи: «Не я б'ю – верба б'є, за тиждень Великдень».

Найбільше християнське свято є Великдень (Воскресіння Господнє). Великдень свят-

кується піснями, танцями і багатством страв для кожного гостя.

На протязі сорока днів по Великодню, аж до Вознесіння, кожний Православний християнин вітається один з одним словами «Христос Воскрес», відповідаючи «Воістину Воскрес».

Обов'язковими атрибутами Великодня стали святковий хліб-паска та орнаментовані яйця-писанки. Писанка – це весняне свято доброзичливості.

Після приходу християнства паска стала уособлювати Голгофу – гору, на якій був розп'ятий Ісус Христос. Яйце – це один із символів паски, який символізує нове життя та відродження.

День святого Юрія, який святкується у травні, – це свято вважали покровителем хліборобства і скотарства. Від Благовіщення до Юрія – це найкращий період для весняних робіт.

Весняний цикл завершується церковним святом Вознесіння. Це свято припадає на сороковий день після Христового Воскресіння, у четвер. Майже всі свята були супроводжені божественними народними прикметами, які й сьогодні присутні.

Українці з Мараморощини знали зберігати все, що є найособливіше для свого народу, і мають силу подарувати від всієї душі почуття дружності і поваги, щоб передавати далі те, що є найкраще для суспільства.

Нічого не може бути переконливішим, ніж виявлена традиція, у першу чергу, через мову, специфічну українську ношу і через традиції та звичаї.

Микола ДУТКА

НІКОЛИ ЗНОВУ: ЧОМУ УРОКИ ІСТОРІЇ ВАЖЛИВІ

8 травня, у 76 річницю завершення Другої світової війни в Європі, Світовий Конгрес Українців (СКУ) разом з міжнародною спільнотою вшановує пам'ять мільйонів жертв та вкладається у вічній подяці тим, хто віддав життя за вільний світ.

Друга світова війна, яка розпочалася у 1939 році з нацистсько-радянського вторгнення та розчленування Польщі, стала найжорстокішою війною в історії людства. Її ціна не піддається підрахунку: тільки в Україні було втрачено понад 8 мільйонів життів, понад 2 мільйони осіб було примусово вивезено. Сьогодні ми віддаємо шану мільйонам українців та українок, які відважно воювали у Другій світовій війні, в тому числі, понад 250 тисячам українців, які служили у збройних силах Польщі, Франції, Британії, США, Канади. Ми у вічному боргу перед ними.

Опинившись між тоталітарними та смер-

тноносними імперіями Гітлера та Сталіна, український народ мужньо боровся з обома окупаційними режимами. Завершення Другої світової війни не принесло миру та свободи Україні. Натомість, сталінський Радянський Союз приніс пригноблення та

Росія намагається підкорити Україну імперській владі. Росія, сьогоднішній агресор, використовує символи Другої світової війни для виправдання та ушляхення окупації Криму та вторгнення на український Донбас.

Через фінансовані державою кампанії на

кшталт «Безсмертного полку» Росія відбілює жахливі злочини радянського комунізму та утверджує культ сталінської перемоги у Другій світовій війні, використовуючи цю пропаганду для розпалення війни на Донбасі.

«Вшановуючи мільйони жертв Другої світової війни та пам'ять тих, хто боровся за вільний світ, СКУ закликає міжнародну спільноту визнати уроки історії. Невдавна ескалація російської агресії знов довела, яким крихким може бути мир, – зазначив Павло Грод, Президент СКУ. – Ми

не повинні намагатися задобрити сучасного тирана, який пробує відбудувати Російську імперію та радянську «тюрму поневолених народів».

тиранію Україні та багатьом іншим поневоленим народам Східної Європи.

Сьогодні народ України знов змушений боротися за свою землю та свободу, коли

Притягання дітей читати книги

Ознайомлення дитини з книгою має бути від самого народження. Книга – це важлива форма спілкування між дитиною й батьками. Книга – це найбільший друг людини.

Прищеплення дитині любові до книжки починається з читання книжки з малюнками. Якщо дитина притягнена читати книжки з малого дитинства, тоді вона буде читати і в майбутньому.

Дитина, проводячи вільний час біля комп'ютера або телевізора, відключається від читання книги. Один з гарних способів привчати дитину до читання – це комікси, поєднання тексту із картинками.

Діти, які добровільно читають книги без примусу, ліпше вчать в школі, мають кращу успішність і більше знань.

Більшість дітей починають читати, коли в них розвиваються необхідні навички. Читання із задоволенням є однією з найважливіших речей у житті людини. Василь Сухомлинський сказав: Читання це віконце, через яке діти бачать і пізнають світ і самих себе.

Діти повинні читати для того, щоб розширити кругозір, отримати інформацію спілкування з іншими людьми, зберігати пам'ять про минуле, шукати сенс життя і підвищувати культурний рівень. Читання розвиває у дитини фантазію та творчість, розвиває мовлення та покращує словнико-

вий запас. Читання – це форма релаксації, яка бореться із стресом і поганим настроєм.

Перші дитячі книги мають бути ілюстровані. На малюнках діти сконцентровують увагу та розвивають сприйняття.

Кожний з нас бажає, щоб наші діти були щасливими, здоровими, освіченими. Але основна мета цього досягнення є читання.

Найпростіший спосіб виховувати дітей – навчити їх читати і доказати, що це приємна розвага. Інтерес для читання не приходить сам від себе, а формується через спільне старання сім'ї і школи, а це вимагає волі, терпіння і завзятості.

Сім'я перша утворює культурне і соціальне оточення. Книга – це важлива форма спілкування між дитиною і батьками. Через співпрацю між школою і сім'єю діти успішно відкривають задоволене читання, вибираючи з прочитаного тексту те, що виховне, головне і корисне.

Прочитана книга в дитинстві залишається в спогадах цілого життя і буде діяти в розвиванні майбутніх дітей. Із книг, які діти читають, творять собі певне уявлення про світ, творяться і певні правила поведінки.

Читання передбачає дозрівання, вихід із дитячих етапів життя і означає досягнення узагальнених особистих пізнань у глибокодумності.

проф. Микола ДУТКА

Володимир ВОЗНЮК

ОСІННЄ СПОСТЕРЕЖЕННЯ Іванові Ковачу

Неначебто вже й без потреби,
як згадка про забуті треби,
щоб нагадати і про себе
немолодим буттям своїм,
тривожать посмутніле небо
вже вересневі блискавки і грім.
І змушують вітрами осінь
дощам розчісувати коси,
щоби наступної доби
прибігли до лісів гриби.
І перепросить завтра осінь
ортодоксальну неба просинь.

Взагалі, весна вважається як молодода красуня, яка відновлює, оживляє все навкруги. Тому її чекають із нетерпінням і радіють у кожному її прояві.

Особливо проявляється це явище на селі, тому що після зимних морозів і довгих ночей люди радіють, що можуть дихати свіжим весняним повітрям та обробляти землю-матінку, годувальницю всіх.

Прихід весни пов'язаний із появою перших перелітних птахів – ластівок, бузків, які, за народним повір'ям, перш, ніж повернутися з вирію, пролітають крізь небесні ворота, й тому приносять ластівки весну в дім, а бузки тепло на ниви та сади.

А ВЖЕ ВЕСНА...

Тому вважається, що ластівки звивають гніздечка у господарствах добрих, хороших, роботящих господарів.

Радість, спричинену приходом весни, відбито у календарних святах.

Перший празник, коли весна зустрічається із зимою, є Стрітіння.

«Хто кого поборе – такою буде і погода», – каже народне прислів'я.

Інший празник – це Тепло Олексі, коли – «Кидай сани та бери воза».

На Тепло Олексі сіють різну розсаду, а головною капусту.

Грядки ще прикривають від холоду, бо ще можуть бути морози, так, як це є теперішньою весною.

Найголовніший весняний празник – це Благовіщення – 7 квітня.

На Благовіщення весна благословляє землю, дає їй силу пророки й цвіту.

Благовіщення – показник того, що весна нареш-

ті прийшла в село як повноправна господиня. Вже починають орати, оживають ниви, поля, всюди чути голоси, в наші часи гудіння тракторів, відчувається запах диму, знак того, що очищують городи, поля.

Чемні господарі чекають благодатну днину, щоб першими зорати ниву. На допомогу приходять сусіди, бо так годиться, «на взаєм». Після того, як посадили картоплю, квасолу, милай (кукурудзу), газдиня ставить випити, поїсти, й помоляться «Боже вроди», «Бисте дуждали хоснувати здорові».

Святість посіву відображена в багатьох прислів'ях та приказках: «Що посієш, те й пожнеш», «Як посієш рідко, то вродить дідько», «Одна правда на світі буває: хто не посіє, той не збирає».

Я подала кілька з основних занять на селі, пов'язаних із приходом весни.

Від щирого серця бажаю всім веселості, радісно зустріти і провести весну-красу.

Викладач-пенсіонер
Анна САМБОР

Народні символи України

Народ, який живе на своїй території, любить і шанує народні символи. Народи світу відрізняються одягом, традиціями, звичаями. Українці мають свої традиції, які шанують і зберігають. Це батьківська хата, материнська пісня, святий хліб, вишитий рушник, червона калина, верба, барвінок і писанка.

Кожна країна має свої державні та народні символи. У піснях і легендах, а також у обрядах та звичаях використовуються народні символи. Народні символи можна вважати скарбом українського народу.

Українці використовують народні символи на вишиванці, на сорочках, у оселях, а також на писанці.

Нашою Батьківщиною можна вважати рідну землю, батьківську хату, материнську пісню, червону калину і вишитий рушник.

Символи складають історію народу, відображають образ життя. Важко уявити такий народ, який не зберігає свою культуру, мистецтво, традиції, обереги. Але ми повинні дбати про історію наших предків і передавати ці знання наступним поколінням.

Кожна держава має свої символи, ознаки рідного краю, за якими людина може впізнати свою країну.

Україну по всьому світу представляють золотий тризуб, синьо-жовтий прапор та державний гімн.

Знак тризуба понад тисячу років тому шанувався не тільки як символ племені, але й як магічний знак. Тризуби знаходяться у Києві на стінах церков, замків, палаців і на посуді.

Знак тризуба також можна подати як житне зерно або древній знак магічного яйця.

Тому після здобуття незалежності України тризуб став її державним символом. Прапор

України символізує пшеничний лан та синє небо. Чисте небо – це символ миру, а пшеничне поле означає достаток. Прапор України складається із двох кольорів – синій і жовтий.

Синьо-жовтий прапор був символом боротьби за національні та соціальні права українського народу.

Український прапор вважається втіленням національної єдності, честі та гідності. Також кольори синьо-жовтого прапора – це велика гармонія космосу, сонця та землі.

Український синьо-жовтий прапор походить із часів Галицько-Волинського князівства.

Державні гімни також виконувалися на честь богів та героїв, їх співали перед битвами воїни. Але з часом гімни ставали урочистими піснями.

Державним гімном України є пісня «Ще не вмерла Україна» на слова Павла Чубинського. Музику створив композитор Михайло Вербицький.

Українська хата теж є символом України. Не можна уявити хату без вишитих рушників. Рушники вішали над вікнами, стелили на сто-

лі, але найкрасивішим він вважався для накривання ікон. Хто шанує свою рідну хату, шанує долю.

Калина – це символ життя, крові і вогню. Калина символізує материнство: кущ – це мати, а цвіт, ягідки – це діти. Народне слово каже: «Без верби і калини нема України». Калину можна порівняти із красою дівчини, кохання і вірності. Також українську землю важко уявити без верби. Вона своїми коренями кріпить береги, очищає воду.

Тополя – це символ дівочої краси і так само, як і людина, не може жити самотійно, їй потрібна підтримка від рідних, друзів.

Вишиванка – символізує духовне багатство, здоров'я і красу. Вишиванка передається з роду в рід.

Вінок – символ життя-долі, дівочтва. Є частиною українського національного костюма.

Писанка – це символ сонця, життя, любові і краси весняного відродження.

На писанці складається молитва про злагоду і мир між людьми. Писанка також є і символом воскресіння.

Коровай – ритуальний священний хліб, який має сонячну форму. Коровай символізує багатство. Весільний коровай – символ поєднання двох сімей.

Барвінок – символ життєвої сили, провісник весни. Барвінковий вінок використовують на похоронах, хрестинах, на святі врожаю і на весіллі.

Соняшник – це символ сонця, праці і достатку. Він символізує Батьківщину.

Як соняшник повертає за сонцем свою голову, так і людина думкою, словом і ділом.

Земля, рідна хата, солов'їна мова, невмируща пісня, калина є рідною Батьківщиною, а символи свідчать про багатий духовний світ народу і єднання його з природою. У символах відображені прагнення людей, їхня історія і традиції.

Подав **Микола ДУТКА**

ДУХОВНА ПОЖИВА

Детально про Вознесіння Господнє

Молитвою «Вірую» – символом нашої віри – ми визнаємо, що Христос «...вознісся на небо, і сидить праворуч Отця. І знову прийде у славі судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця».

Свята наша церква свідчить про те, що після Воскресіння із мертвих Ісус ще перебував зі своїми учнями і апостолами протягом 40 днів. У цей період Ісус не з'являється тим, які не вірували в Нього, тим, які судили та катували Його, Він з'являється жінкам-мироносицям, своїм ученикам та апостолам. Св. Апостол Павел описує, що після Воскресіння Ісуса бачили 500 Його учеників. Якщо ніхто з людей не бачив Воскресіння Ісуса, треба було, щоб сам Ісус підтвердив та говорив про своє Воскресіння. Апостоли переконалися у тому, що Він живий та зрозуміли науку, яку Він їм передав. Ісус уже не говорить їм притчами, а дає їм Свій мир, радість Воскресіння, споживає з ними, приходять до них крізь закриті двері, коли вони не сподіваються, а після 40 днів Ісус возносився на небо.

Число 40 має велике значення у Святому Письмі: Христос постив 40 днів перед тим, як почати проповідувати (Мт.4,2); Пророк Мойсей постив 40 днів, Св.Пророк Ілля також постив 40 днів. Корабель Ноя так само плавав 40 днів під час потопу, що знищив майже все людство (Буття 8,20). Корабель Ноя символізує церкву Христову, яка плаває у важкі часи. Христос залишається на землі ще 40 днів після

Воскресіння, щоб переконати апостолів, що Він воскрес із тим самим Тілом, якого бачили вони Його перед своєю смертю.

Святий Лука оповідає, що «Ісус вивів їх до Витанії і, знявши руки свої, благословив їх. А як Він благословляв їх, віддалився від них і почав возноситись на небо. Вони ж, поклонившись Йому, повернулися з радістю великою в

Єрусалим» (Лк.24,50-52). Але чому вони вертаються радісно, якщо Ісус відходить від них? Чому вони не є засмученими тим, що залишаються без Учителя, з яким прожили чимало років та від якого навчилися багато і бачили його чудеса. Тому що Ісус не покинув апостолів, Він після Вознесіння зіслав над ними Духа Святого. Радувалися вони тим, що мали можливість дістати Ісуса всередині їхнього серця назавжди.

Після Вознесіння Ісус є присутній з усіма тими, які вірують у Нього, тому що Сам нам обіцяє: «Я з вами по всі дні, аж до кінця віку» (Матей 28,20).

Для всіх віруючих села Бистрий Марамурського повіту Вознесіння Господнє має ще більше значення, тому що це свято, яке припадає цього року на 10-го червня, коли ми святкуємо престольне свято нашої Української Православної Церкви. Зазвичай на наше свято збирається велике число християн, бере участь собор священиків на чолі з отцем вікарієм Іваном Піцурою, приходять протесії із сусідніх парафій. Якщо минулого року, через пандемію коронавірусу, наші віруючі не мали можливості бути присутніми у церкві, а лише дивились богослужіння вдома через Інтернет, то цього року сподіваємось, що всі ми будемо присутні на цьому великому святі у нашій бистрянській церкві та на подвір'ї нашого храму!

отець Іван ЮРЧА

«Мандрівна закладка»

Motto:

«Закладки – як годинниковий механізм, завжди показують вам наступну сторінку»

Восьмирічна Школа у Шербівцях Сучавського повіту, представлена п. директоркою Сільвією Бойчук, та Місцева Бібліотека, представлена п. бібліотекаркою Грацією Сандуляк, здійснили партнерство «Мандрівна закладка».

Так, учні четвертого класу були залучені до виконання запропонованих заходів під керівництвом пані вчительки Сільвії Павлюк, випускниці Педагогічної школи в Чернівцях.

З ініціативи Бібліоклубу Asociacion Arganda, м. Мадрид, Іспанія, цей виклик було розпочато з нагоди Міжнародного дня книги та авторських прав, який відзначається 23 квітня.

У заході брали участь діти віком 9-12 років, як української, так і румунської національностей. Вони робили закладки за допомогою різних тех-

нік (малювання, живопис, ручна робота, колаж, етамін, квілінг). Найкрасивіші та найцікавіші роботи були надіслані дітям в Аграда-дель-Рей та у Мадрид Іспанія. Вони отримають закладки 1 червня на Міжнародний день захисту дітей.

Рік пандемії наклав глибоку фізичну відстань, але, маючи у своєму розпорядженні сучасну технологію, нам вдалося подорожувати і практично наблизитися. Ця чудова ідея об'єднати дітей з різних країн та культур з'явилася в потрібний час, тому ці закладки несуть із собою повідомлення про дружбу та любов до книги та читання.

Метою цього проекту є виховання любові та вдячності до інших людей, стимулюючи просування художнього та творчого потенціалу дітей.

Протягом тижня група учнів, під керівництвом пані вчительки Сільвії Павлюк та пані бібліотекарки Грації Сандуляк, з ентузіазмом працювала над створенням закладок, маючи налагоджену програму:

1. Запуск проекту.
2. Практична діяльність. Створення двох мастер-класів: у бібліотеці та в школі.
3. Нагородження учнів та аналіз результатів проекту.

Організатори надіслали на facebook-сторінці місцевої бібліотеки с. Шербівці подяку пані Камелії Дунаєв, бібліотекарці Повітової бібліотеки «Панайт-Черна», Тульча, за цей прекрасний зразок дружби, який збирає дітей з різних країн.

Ми хотіли б зазначити, що бібліотекарка Грація Сандуляк бере активну участь у різних заходах, закликаючи учнів нашої школи. Нещодавно відбулося відкриття виставки «Колекція народних швів із сіл Шербівці та Калинешти» в рамках проекту «Душа і колір для моєї країни». В рамках цієї виставки були представлені роботи місцевих народних майстрів, учителів та учнів.

Ми дякуємо директору Шербівської восьмирічної школи Сільвії Бойчук за всю підтримку, надану у здійсненні проектів цього типу та позакласних заходів.

Вітаємо організаторів за таку прекрасну подію!

Делія МАРТИНЯК

ВЕЛИКДЕНЬ У БАНАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Для всіх віруючих Великдень найважливіше християнське свято. Ще одна чудова нагода для родини – зібратися у родинному колі, поважати всі звичаї, традиції, які передаються молодому поколінню.

Знаємо місяць квітень, травень – це місяці весни та гарних свят: цвітної неділі, живного четверга і найгарнішого Христового Воскресіння, які скликають християн до Храму Божого, а в неділю радо з повними кошиками пасок, яєчок, писанок, яке освятити всі традиційні Великодні страви.

В наших українців традиційна паска й писанка. Майже в усіх європейських народів яйце – одне з головних символів Великодня.

В банатському краї нема писанок, тільки крашанки різними кольорами, а на Буковині майстерство писанок здобуло велику славу і в інших країнах світу. Багато гуцульських творців брали участь у Міжнародних фестивалях, бо

писанки – це символ життя і краси, чудовий розпис, який чарує всіх!

Гарний звичай і у моєму рідному селі Копашиль та у сусідніх українських селах Корнуцел, Зоріле з Караш-Северіну. Всі українці закарпатського походження були на Воскресінні, бо вдома залишаються лише старенькі і хворі.

В неділю рано всі приходять до церкви в руках з кошиками, покритими гарними українськими рушниками, а після пасхальної Літургії і освячення пасок всі спішать виходити і біжать наввипередки додому. Цей давній звичай принесли наші предки із Закарпаття: хто буде перший рубати з паски. Після обіду молодь і діти

вертаються знову до церкви і біля неї на подвір'ї відбуваються гарні традиційні Великодні ігри, радість, крик, шум, пісні. Старші йдуть на цвинтар запалити свічки на гробах рідних.

Це величний, світлий день – всі радіють, стають щасливими, добрими до своїх ближніх.

На жаль, вже другий рік через пандемію коронавірусу переживаємо важкий період. Минулого року ми не могли бути присутніми в наших церквах, та на цей рік поліпшилось для всіх віруючих, які наповнили серця світлими почуттями радості, любові.

Це все принесло нам Христове Воскресіння: світло, здоров'я та добро. Православні християни вітають один одного словами «Христос Воскрес!» і відповідають «Воістину Воскрес!».

Є багато легенд на тему, чому Великдень називається Великим днем і так є, що тоді світило сильне сонце, а дні були довгі, а як розп'яли Христа, то дні стали короткими.

Текст і фото:
Анна БЕРЕГІЙ

ПРО ТРИ ТИПИ МОЛИТВИ ТА УВАГИ

Слава Отцю, що нас сотворив, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Богородице Діво, радуйся, Благodatна Маріє, Господь з Тобою. Благословенна Ти між жінками, і благословен плід утроби Твоєї, бо Ти породила Спаса душ наших.

Чим допомагає нам молитва?

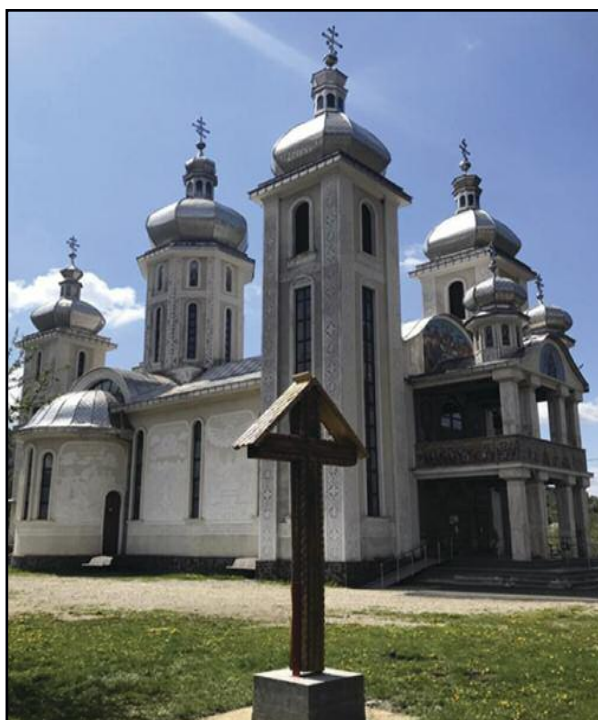
Ось лише декілька прикладів у житті людини, яка регулярно молиться, просить і прославляє Бога Нашого Ісуса Христа:

- Стосунки з Ісусом
- Здоров'я тілесне і душевне
- Допомога уникати спокус
- Дає відповіді на потреби

Молитва впливає на все, що люди просять, якщо у них є віра.

Є три образи уваги і молитви, якими душа піднімається і зростає, або падає і гине. Хто ці три образи вживає у свій час і, як належить, той зростає, а хто вживає їх нерозумно, той падає у гріхи.

Увага так повинна бути зв'язаною і нерозлучною з молитвою, як зв'язане і нерозлучне тіло з душею. Увага повинна йти вперед і берегтися ворогів, як якийсь сторож. Вона спочатку нехай вступає у боротьбу із гріхом і протистоїть злим

Церква у Рускові, (Мараморіш), де служить отець Іван ПІЩУРА – Вікарій української православної церкви в Румунії

помислам, що входять у душу, а за увагою нехай слідує молитва, яка знищує всі ті злі помисли, з якими перед цим вела боротьбу.

У цій боротьбі уваги і молитви висить життя і смерть душі. Якщо увагою зберігаємо молитву чисту, то зростаємо, а якщо не слухаємо і залишаємо її неохороненою, то вона оскверняється злими помислами.

Тому кожна людина, яка бажає собі спасіння, повинна знати збиток, заподіюваний ним душі у три образи:

- Молитва думкою
- Молитва словами
- Молитва добрими ділами, а також увагою до себе.

Втім, кожен буде кращим, ніж інший, кращий, як місячна ніч від темної ночі, у яку не світить місяць.

«Веселись, юначе, у юності твоїй, і нехай споживає серце твоє радість у дні юності твоєї, і ходи шляхами серця твого і за видіннями очей твоїх» (Еккл.11,9), і чистий, віддаляючи серце своє від думок злих.

Вам усім – глибока подяка!

Господу Богу – честь і поклоніння!

Протосінгел, д-р Ігнатій БОЧКОРЕК, старець Українського православного Монастиря Св. Івана Хрестителя в селі Русково (Мараморощина)

ПОВІТОВИЙ ЕТАП КОНКУРСУ «ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ»

Під керівництвом і опікою СУР в Марамуреші відбувся 22-й повітовий випуск Конкурсу з декламування української поезії.

У партнерстві із школами, цього року, маючи на увазі пандемічні умови, конкурс відбувся в онлайнному режимі.

Дуже приємно зазначити, що зріс інтерес учнів, учителів, родичів. Таким чином, на конкурс записалися і вислали записи своїх виступів 108 учнів початкових і ліцейних класів.

Голова Марамороської філії СУР п. Мирослав Петрецький вкотре доказав своє вміння організувати такі заходи.

Так, 17 квітня в Сігеті, в приміщенні СУР зустрілися члени журі в складі Анна Самбор, Лоредана Лушкан, Михайло Мачока, Василь Пасинчук, Маріус Лаурек, які уважно прослідкували всі відеозаписи, надіслані викладачами, учнями.

Слід зазначити, що членам журі ви-

пало нелегке завдання визначити переможців, тому що записи були вищої якості, учні гарно читали вірші, вдало підібрані відповідно до їх зрілості.

Після об'єктивного оцінення були визначені переможці, які отримали I премію, II, III-ю і відзнаки.

Результати будуть подані.

Щиро поздоровляємо учасників, учителів, родичів і бажаємо розвиватися у дітей любов до рідного слова.

Анна САМБОР

ДЕНЬ МАТЕРІ

У другу неділю місяця травня увесь світ відзначає День найдорожчої в житті людини – мами. Для кожного із нас це з найважливіших днів жінки.

День матері – це день, коли ми можемо подякувати нашим матерям за усе те добре, що вони для нас зробили, за їх самопожертву й любов. Це одне із самих зворушливих свят, тому що кожен з дитинства і до своїх останніх днів несе в своїй душі єдиний і неповторний образ – образ своєї мами, яка все зрозуміє, простить, завжди пожаліє і буде самовіддано любити, незважаючи ні на що.

Це свято шанують в понад 40 країнах світу. Не забудьмо привітати своїх найрідніших матусь, незалежно від їх віку, подякувати за нелегку працю, дарувати квіти, вітати прямо чи телефоном, бо для них буде найбільшою радістю. Згадаймо в цей день і тих матерів, яких уже нема на світі, запалім свічку, помолімся Богу за них, згадаймо наше дитинство, юність – періоди життя, проведені разом із дорогою мамою.

15 травня відзначається і Міжнародний день сім'ї, встановлений Генеральною Асамблеєю ООН у 1993 р. Сім'я є берегиною людських цінностей, серед яких: взаємна любов і повага між батьками, злагода та довір'я між членами сім'ї, піклування батьків про дітей. Завдяки сім'ї зростає добробут народу, з сім'ї починається життя людини. Вона – джерело любові, поваги, солідарності та прихильності, те, на чому будується будь-яке цивілізоване суспільство, без чого не може існувати людина. В сім'ї дитина отримує перші уроки любові до батька, матері, до своєї Батьківщини й мови., бо "Без сім'ї немає щастя на землі", "Без сім'ї і свого роду – немає нації й народу", "З родини йде життя людини".

Бережимо сімейний вогник, своїх рідних. Нехай у кожній сім'ї буде непохитна твердість родинних стосунків, мир та злагода, а це свято стане для кожного з нас продовженням великого сімейного щастя і вагомим досягненням для кожної сім'ї.

Як провели цей день жінки-українки Румунії – у наступному номері.

Ледія СПІВАЛЮК,
Голова ОЖУР

Ірина ЖИЛЕНКО

ВЕСНА І МАМА

Якось я спитала у Весни:

– Ти чому приходиш, поясни?

І весна сказала прямо:

– Поспішаю я на свято Мами!

Поспішають квіти проростати,

Поспішають журавлі вертати,

Поспішає сонечко теплішат,

Поспішають діти розумнішат.

В Африці далекій пам'ятаю,

Говорив мені Премудрий Слон,

Що якби на світі мам не стало,

То й весни на світі не було!

Ще сказав: «Ви помічали, може –
Кожна мама із весною схожа».

І відкрив мені він таємницю,

Що весна із Мамою сестриці...

ЕКОЛОГІЧНЕ СТАНОВИЩЕ В УКРАЇНСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ ТА У ПОВІТІ МАРАМУРЕШ

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

Нераціональне використання пасовищ та луків (надмірний випас) призводить до виснаження рослинного покриву. До виникнення цієї проблеми спричинилося збільшення кількості поголів'я великої рогатої худоби та овець. За останній період часу, населення українських сіл Мараморощини використовує пільги та субсидії, що надані державою Агентством Оплати та Інвестиції в Сільському Господстві (APIA). У селі Репедя (Кривий) повіту Марамуреш побутує унікальна природоохоронна територія „Долина Нарцисів” площею понад 100 га й зазнала впливу через надмірне випасання великої рогатої худоби. Ця негативна діяльність призводить до роздроблення цибулин, виснаження рослинного покриву та поширення ерозійних процесів. Нарциси в селі Кривий відіграють особливу роль для науки, територіально вони відносяться до північно-східної межі поширення нарцисів у Європі, що адаптовані до помірної клімату.

Стічні води промислових об'єктів міст Сігету-Мармацій, Вішеу де Сус та Борша забруднюють річки Тису та Вішеу, хоча нині гідрологічний та гідрохімічний стан річки Вішеу не порушений. Ми провели етносоціологічне опитування в українських селах, у тому числі екологічне, і з'ясували, що влітку 1975 р. та в 2008 р. рівень забрудненості річки Вішеу раптово підвищився. Вся річкова живність була знищена.

Багато жителів почали хворіти. Причиною цього були шахтові розробки, які проводилися в Марамороських горах. Велика кількість видобутої породи внаслідок сильної зливи потрапила до річки Вішеу. Річка Рускова належить до чистих річок басейну Тиси, але за останні роки нераціональне вирубування лісу призвело до зміни її

гідрологічного режиму. Річка Ронішоара надмірно засолена через необачну діяльність працівників місцевого курорту "Коштуй". Річка Тиса забруднюється як з румунського, так і з українського боків. Промислові стічні води в її румунській частині не очищуються. У неї ж потрапляють відходи Великобичківського деревохімічного заводу (Закарпатська область України). У межах української етнічної території, у її гірській

частині (села Красна Вішеулуй (Красна), Рускова (Рускова) та Репедя (Кривий) Поєніле де суб Мунте (Поляни)) планується заснувати міжнародний біосферний резерват Марамароського масиву. З цієї нагоди у листопаді 1997 р. у місті Бая-Маре був підписаний протокол про двосторонню українсько-румунську співпрацю у рамках програми EU-PHARE CREDO та розгортаються у цьому напрямі різні європейські проекти та програми. Передбачається збереження рідкісних видів флори та фауни у горах Мараморощини. Належна увага приділяється розвитку екологічного туризму та агротуризму у майбутньому. Був ухвалений проект про заснування єдиної системи моніторингу вод басейну річки Тиси, який передбачає необхідні заходи щодо укріплення обох берегів річки Тиси, що набуває особливої ваги, коли взяти до уваги стихійне лихо, що сталося у жовтні 1998 р., потім влітку 2008 р.

Жителі повіту Марамуреш повинні упродовжувати стратегію сталого розвитку з гармонією співіснувати з природою. Слід запроваджувати екологічне виховання у дошкільних та шкільних закладах з метою збереження довкілля, розголошувати вісті про природні та культурні цінності нашого краю.

Доктор географічних наук
Василь КУРЕЛЯК,
директор Сігетського українського
ліцею ім. Тараса Шевченка

НЕЗРАДЖЕНА ОБІТНИЦЯ МИХАЙЛА ЛОМАЦЬКОГО

(Закінчення. Поч. у н-р 7-8/2021)

«Національна свідомість» – публіцистичний твір Михайла Ломацького, опублікований у Видавництві Спілки української молоді в Лондоні 1952 р. Ця книга – грізні думки автора про національну самоідентифікацію українців, причини бездержавності та націонал-ренегатства. Автор вдається до широких прикладів, а деякі факти, ним наведені, настільки актуальні й упізнавані сьогодні, що робиться страшно: невже нам, українцям, так і не судилося мати свою державу й у власній меншовартості служити хіба що пішаками в руках чужих правителів. А українським політикам слухняно пересуватися тими ходами на політичній шахівниці, які визначені нашим північним сусідом у московській столиці?

М. Ломацький причини зради національних інтересів України вбачає, по-перше, в низькій національній свідомості народу, а по-друге, в лакействі, прагненні до збагачення, продажності тих, хто називає себе елітою, але готовий заради власної вигоди забути і про Вітчизну, і про народ, і про державність України та її безпеку.

Чи щось змінилося від того часу? Чи відчуває кожен з нас відповідальність за честь нації?

Наші діди, наші батьки – українські січові стрільці, воїни ОУН-УПА, прощаючись, вимовляли коротке слово: "Честь!" Воно було виявом внутрішньої готовності кожного за жодних обставин не втратити цієї шляхетної риси, святим кредо: безчестя страшніше за смерть!

Михайло Ломацький стверджує, що «тільки національно свідомі люди вміє і хоче служити своєму народові безкорисно і жертвенно і віддати йому своє знання, свій труд і працю і в тому знайти для себе найвище вдоволення, радість і втіху». Цього життєвого заповіту він дотримувався усе своє життя. На еміграції часто виступав перед українцями, дописував до багатьох часописів, переймався долею української інтелігенції, що опинилася на чужині, гаряче благав не втратити українського духу, національної пам'яті, рідної мови, передати цей скарб своїм дітям й онукам. Почав освітню працю, як писав у листах до С. Салика, «щоб Україна не спала».

Стійко терпів нужду і скруту, довго поневірявся по таборах для залишенців в Австрії, Німеччині, не отримав дозволу на виїзд в Америку, опинився в домах для перестарілих у Мюнхені, Фрайденштадті. Часто голодував, мерзнув в неопаленій кімнаті, не мав коштів навіть на найнеобхідні-

ше – плащ, черевики, сорочку. Однак при цьому працював і працював безупину. Кожний зароблений чи отриманий від друзів гріш тратив лише на видання книжок.

«Коли я вислав йому більшу суму грошей за розпродані його книжки і просив, щоб ними рятував своє здоров'я, – згадує С. Салик, – то він відписав, що всі гроші передав друкарні «Логос» у Мюнхені за друк нової книжки».

Він дуже змарнів, висох. Дістав від знайомих прізвисько «український Ганді» і грізно віджартовувався: «Ганді мав хоч козу, а я її не маю». Подиву й шани гідна жертвна праця великого будителя нашої національної пам'яті, скромного гуцульського вчителя початкової школи, який прожив усе своє життя з Україною в серці. Помер М. Ломацький 24 жовтня 1968 р. у Фрайденштадті з вірою, що «великий воскресний день для нашого народу прийде, бо мусить прийти!»

Не зрадьмо ж і ми цю його вистраждану віру.

Аделя ГРИГОРУК,
член НСПУ та НСЖУ,
заслужений працівник
освіти України

Здоров'я тілесне і душевне

«**Н**е гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!» (Ін. 5,14). Дуже цікаве і головне оздоровління розслабленого при купальні Віфезді. Воно було майже найголовнішим моментом із життя того хворого чоловіка, днем, у якому він пізнав Божу силу, Його чоловіколюбство. Цікаво відрізняється це оздоровління від інших, зроблених Ісусом. Вперше не хворий просить допомогти від Ісуса, Сам Ісус його питає: «Хочеш бути здоровим?». Не каже йому, що Він може його оздоровити, тому що хворий не знав, хто Ісус, тому й відповів, що немає нікого, щоб його першого кинув у купальню. Ісус йому відповів: «Уставай, візьми ложе своє – та й ходи!» (5,8). Оздоровління тут приходить як одна заповідь, а те, що Ісус йому каже брати своє ложе і ходити – один знак для тих, які знали того хворого, щоб, побачивши його, вони були удостоєрені, що то є він, той розслаблений, котрий не мав нікого близького, котрий не мав ніякої допомоги, котрий жив із надією, що, може, колись він буде той перший, котрий заходить у купальню, і тепер він один із найхворіших, котрі там зійшлися, він тепер ходить перед ними і носить своє ложе, хоча він ні не доторкнувся тієї води.

Але дуже цікаве це чудо і для нас, і прикликає воно нас на роздумування, головне через ті останні слова, котрі Ісус промовив до оздоровленого чоловіка: «Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!» (Ін. 5,14). Чому каже йому Ісус ці слова? Тому що він захворів через свої гріхи, чи тому що, діставши такий великий

дар оздоровління, йому треба його зберегти в своєму житті через послухність?

Чому люди хворіють? Можуть бути якісь зв'язки між нашими гріхами і різними хворобами, які приходять в наше життя? Хвороба, яка б вона не була, пов'язана зі смертю, є знаком смерті, тому що дає нам знати, що наше тіло не вічне. Але перед падінням Адама і Єви такого не було; у книзі Премудрости Соломона читаємо: «Бог не створив смерті і не радіє загибелі живих, бо Він створив усе для буття» (1,13-14). Смерть люди самі завели у світ через гріхи. Бог сказав Адамові: «А від дерева пізнання добра і зла не їж від нього, бо в той день, коли ти з'їж від нього, смертю помреш» (Буття 2,17). Чому є це повторення – «смертю помреш»? Не міг Бог сказати тільки «помреш»? Хотів підкреслити, що ми вмираємо двічі: раз душевно, через гріх, а вдруге, як наслідок смерті душевної приходить смерть тілесна. Так що бачимо, що смерть і хвороба стають від моменту падіння з Раю нормальною аномальністю. Називаємо їх нормальними тому, що вони є присутні у нашому житті після падіння, але ненормальними, оскільки вони не мали б що шукати у нашому житті.

У посланні Ап. Якова знаходимо слідуючі слова: «Чи хто з вас занедужає, нехай покличе пресвітерів Церкви і нехай помолиться над ним, помазавши його оливою в ім'я Господнє. І молитва віри зцілить недужого і підведе його Господь; і, якщо він гріхи вчинив, простяться йому» (5,14-15). Досі ми бачили, що хвороба, взагалі, зайшла у наше життя через гріх, із цих слів Ап. Якова можна побачити, що різні хвороби і

немочі, які надходять на кожного з нас, не мусять бути принесені гріхом. Бачимо, що як хворіє побожна людина, так хворіє і безбожна, іноді, навіть побожні люди хворіють більше від тих, які не мають жодних зв'язків із Богом і Його заповідями.

У нинішньому світі, коли для кожної проблеми ми знаходимо якесь окреме розв'язання, ми, взагалі, забуваємо поставити ту проблему в загальний контекст. Так робимо і коли нас випробовує якась хвороба. У нинішньому модерному світі знаємо, що коли людина хвора, тоді треба йти до лікаря, котрий її може оздоровити. Але ми не думаємо і про значення хвороби, не пробуємо використати цей момент хвороби моментом для наближення до Бога. Між душею і тілом є такі міцні зв'язки, що коли тіло хворіє, і душа сумна, а коли у душі збираються різні проблеми, тоді це видно і у тілі. Або обидва сумні, або обидва радіють. Цього нам не треба забувати. І коли на нас приходить якась неміч тілесна, нам треба оздоровляти й душу. Для цього у таких моментах нам треба не віддалятися від Бога, а шукати в Нього оздоровління, а коли це нам не вдається, тоді не повинні втрачати надію у терпеливості, а приймаймо волю Божу. Та ніколи не втрачаймо віру! Не забуваймо, що Ісус Христос не робив чудеса тільки там, де не вірували в Нього, так як нам каже і Єв. Мт.: «І не створив там багатьох чудес через невіру їхню» (13,58). Він нам робить тільки те, як ми віруємо, так як сказав і сотникові, котрий попросив Його оздоровити одного слугу: «Як увірував ти, нехай буде тобі» (Мт. 8,13).

от. Маріус М. ЛАУРУК

Останнє інтерв'ю ПРОФЕСОРА, ПРОАКТИВІСТА, ПОЕТА СТАРШОГО ПОКОЛІННЯ в Румунії Івана АРДЕЛЯНА

(Закінчення. Поч. у н-р 3-4, лютий 2021р)

– Диплом «За заслуги» від Клузького університету імені Бабеша-Бояї в 2001, 2002, 2003, 2004 та 2006 роках за вклад у розвиток університету;

– Диплом за Заслуги від Ради наукового дослідництва Університету імені Бабеша-Бояї за вихід у світ моїх книг:

1. «Ceramici feroelectrice și supraconductoare», автору I.Barbur, I.Ardelean, S.Simon, editura BIT, Iași, 1999

2. «Introducere în studiul materialelor oxidice cu structura vitroasă», автор I. Ardelean, editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2002

3. «Studii de rezonanță paramagnetică-electronică ale unor ioni 3d în sticle pe bază de B2O3», автору I.Ardelean, M.Peteanu, R.Ciceo-Sucacel, editura Presa Universitară Clujeană, 2005

4. «Materiale oxidice cu structura vitroasă și ceramică. Posibilități de obținere, unele proprietăți și aplicații», автору I. Ardelean,

R. Ciceo-Sucacel, editura Presa Universitară Clujeană, 2006.

– Доктор honoris causa Університету в місті Ораді в листопаді 2007 року;

– В червні 2009 року мене нагородили повічно надбавкою за заслуги в науковому дослідництві у галузі фізики;

– В лютому 2012 року мені надано титул заслуженого професора Університету імені Бабеша-Бояї.

О.С.: – Що Вам подобалося у Вашій роботі?

І.А.: Діяльність наукового дослідника мене захоплювала ще зі студентських часів. І чим більше я отримував нові результати, які друкувалися в міжнародних наукових журналах, а друкувався я в більше 100-ні журналах, тим більшим ставало моє захоплення. За весь час моєї професійної діяльності (41 рік) було надруковано 563-и мої роботи. З них 265-ть надруковано у міжнародних журналах та було

помічено як впливові, а також було більше 2 000-і цитувань з моїх робіт у міжнародних наукових публікаціях. Також я був співавтором у 6-ьох патентах – державних винаходах, у 4-ьох наукових книгах та 6-ьох підручниках. Мені також випало бути координатором 8-ми колективних збірок «Актуальні проблеми фізики», видані університетом імені Бабеша-Бояї з 1981 по 1988 роки.

Про досягнення пана професора І.Арделяна у цій чи іншій сфері діяльності не раз писалося в минулому, згадувалося після його смерті. Та найбільшим його надбанням, на мій погляд, є те коло рідних, колег, однодумців, для яких він був і залишається зразком людяності, скромності та професіонізму; людей, які не забувають про нього, і які продовжать його справу. Українська громада Клузу згадує про свого засновника і першого її керівника з приємністю і тугою. Надіємося виправдати всі його надії, не змарнувати його починання.

Ольга СЕНИШИН

ІЛАРІЙ КАРБУЛИЦЬКИЙ – ВО ІМ'Я ПРАВДИ І ЛЮБОВІ

(Подвійному ювілею присвячую: 140 років від дня народження
і 60 років з дня смерті – 1880/1961)

Багатої красивої землі Буковини і навіть цілої Молдавії торкнулися наслідки несправедливої історії, коли обмежувалася воля румунам та українцям, оскільки у період між 1774-1918 рр. Буковина була під владою австрійців, у Молдові між Прутом і Дністром господарювала Росія, а від 1940 року Буковина буде поділена Сталіном між двома сусідніми країнами: Північна Буковина належатиме Україні, а Південна Буковина – Румунії. Перша половина XX століття була грізною для населення Буковини через страхіття двох світових воєн, коли сильні світу групувались і перегрупувались, щоб захопити якнайбільше добра і територій. Наслідки були зовсім непередбачуваними, тому що після Першої світової війни розпалися чотири імперії: Османська, Австро-Угорська, Німецька та Російська, а після Другої світової війни, програної Адольфом Гітлером, зникає нацистська Німеччина (8 травня 1945 р.), яка буде розділена між Америкою та Росією, внаслідок чого утворилися Демократична Німеччина і Федеративна Німеччина. Японія здалася після ядерної атаки Америки між 6 і 9 серпня 1945 р. У той час зникли з карти світу багатько колоній Африки та Азії, а Ліга Націй потребувала наглядати за рівновагою сил та світовим порядком, щоб не повторювалися планетарні жахіття між людьми.

1. Профіль справжнього homo bucovinensis: усе задля правди

Перед першою Світовою війною у нестабільний і надто жакхливий період для людства об'єднана Буковина зазнала три господарювання: Австро-Угорське, румунське та російське. Так стверджував письменник Іларіон Карбулицький (німецькою мовою підписувався як Іларіон Карбуліцкі), відомий педагог, журналіст, видавець і громадський діяч-просвітитель, якому притаманна була безмежна патріотична відданість у боротьбі за кращу долю свого роду, якого вважають справжнім українцем, що захищав інтереси своїх побратимів і ніколи „не мирився із щонайменшими проявами фарисейства, перекинчества, ренегатства та сервілізму”, борючись так за гідність і моральне здоров'я своїх сучасників (див.: „Письменники Буковини”, хрестоматія Т.І., ред. д-ра філол. наук Б. І. Мельничука і канд. філол. наук М. І. Юрійчука, вид-во «Прут», Чернівці, 2001, – Іларій Карбулицький, с. 428).

Письменник Іларій Карбулицький сповнив подвійний ювілей: 140 років від дня народження і 60 років від дня смерті (17 вересня 1880 р. – 30 січня 1961 р.). Він побачив світ у с. Горішні Ширівці (тепер – Чернівецької області) у сім'ї лісника. Після закінчення початкової школи у селі Волока разом із сім'єю переїхав до села Долішні Ширівці. Тут майбутній письменник закінчив гімназію, а учительську семінарію у Чернівцях, де викладачем був відомий педагог, письменник та видавець Осип Маковей (ментор майбутнього класика української літератури Ольги Кобилян-

ської), від якого, як зізнається молодий Іларій у своїх „Спогадах”, він „навчився бути справжнім українцем (...) з безмежною любов'ю до рідної мови, рідного народу і рідної батьківщини”(там само). Тому з самого початку 1900 року закохується в учительське ремесло, одночасно друкуючи навіть для дітей оповідання і нариси із шкільного життя на спонуку свого професора Осипа Маковея, редактора газети „Буковина”.

У 1902 році оженився, став секретарем товариства „Руська школа”, а в 1903 році засновує найдешевшу книжку для дітей, яка серійно виходила у так званій «Крейцаревій бібліотеці». Наступного року (1904) друкує двотижневий часопис „Промінь”, до редакційного комітету якого входили відомі письменники Буковини: Євгенія Ярошинська, Іван Синюк, Сергій Канюк, Константина Малицька та ін. Тоді ж стає співпрацівником німецького журналу школярського профілю „Bukowiner Schule” („Буковинська школа”) (1904-1907). Із вересня 1906 року стає директором школи у селі Горішні Станівці, де працював аж до пенсії (1935 р.), беручи активну участь у громадському та культурному житті краю і навіть політики.

І. Карбулицький разом із О. Іваницьким засновує „Вільну організацію українських учителів Буковини” і керує з 1909 року, як головний редактор, а також засновник газети вчителів „Каменярі”, де успішно публікує перед війною 1914 року під псевдонімом І. Карлик серію літературних портретів, гуморесок і публіцистичних статей. Його статті основуються на питаннях соціально-політичного та культурного життя Буковини XX століття, змій яких згадаємо: „Чого русини залишили позаду культури” (1903), „Переломові хвилі” (1905), „Слово на часі” (1910), „Смутно – але правда” (1913) та ін.

Найважливішим науковим внеском, документом цілої епохи австрійського хазяйнування на Буковині, що подібний до докторської дисертації, вважається книжка „Розвій народного шкільництва на Буковині” – унікальне дослідження того часу для українців, румунів,

євреїв та ін. Так дізнаємося, що тільки у 1904-1905 навчальному році існувало 399 публічних шкіл, у яких налічувалося 1419 класів (хлопчачих та дівчачих по 16, змішаних 367; з навчанням українською мовою 653, з румунською мовою навчання 631, з німецькою мовою навчання 51); існували школи з 2-ма та 3-ма мовами навчання, 18 приватних шкіл. Така праця є і „сьогодні єдиним інформаційним скарбником про тодішню освіту” (див.: Мусієнко В. І. і Фостій І. П.: „Іларій Карбулицький – вчений, педагог, громадянин і мученик”, с. 53). Його дослід, крім конкретних прикладів, подає вперше синтетичний погляд періоду майже двох століть (171 рік!), представлено характеристику тодішніх шкіл, австрійські норми їхнього розвитку, імена викладачів і їхній педагогічний досвід з коментарями справжнього ерудита, коментарями про авторів та їхні підручники, прибутки та маєтки викладачів, шкільні професійні асоціації, шкільна преса, статистики тощо (див.: Тамара Марусик – „Енциклопедія сучасної України”, esu.com.ua.art.975).

Літературні тексти висвітлювали погляди з життя селянства та інтелігенції з їхніми наболілими проблемами соціальної несправедливості. З літературної точки зору важливими вважаються спогади про Лесю Українку і Ольгу Кобилянську, в яких автор згадує перший візит Лесі Українки на Буковину (1901 р.) та її гостювання у сім'ї отця Федоровича із села Стрілецький Кут, що поблизу Чернівців, де І. Карбулицький працював учителем і куди приїздила велика письменниця із центральної України з метою пізнати селянське життя на Буковині, красу і багатство її Карпат, які так чудово й майстерно описала її посестра Ольга Кобилянська.

Під час всеохоплюючої Першої світової війни (1914-1918) Іларій Карбулицький був мобілізований до рядів австрійської армії, а свої враження про згубні наслідки війни над мирним населенням друкував німецькою мовою з метою звернутись серією статей прямо до ганебних винуватців: „Die Henkerein in der Bukowina, 1914/ Вішальниці на Буковині, 1914” (український варіант – Страти на Буковині). Перші статті виходять з друку між 1923-1928 рр. в німецькій часописі „Chernowitzer Allgemeine Zeitung” і в них автор гостро засуджує дикі репресії австрійського війська і жандармерії проти цивільного населення під тогочасним керівництвом генерал-майора Едварда Фішера, який мав велику прихильність до імперського керівництва за воєнні заслуги.

У тяжкі 1932-ті – 1933-ті роки голоду Іларій Карбулицький стає лідером „Комітету українських громадян” (1930), члени якого доклали чимало зусиль по збору коштів та надання матеріальної допомоги тим, хто голодував.

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

Хвороби і Божжа присутність

«Учителю, хто згрішив: він сам чи батьки його, що сліпим він родився? Ісус відповів: Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому» (Ін. 9, 2-3). Оздоровління сліпого є одне відмінне чудо Спасителя, маючи як мету, так як Він Сам каже, явління Божої сили. Оздоровління, яке Він тепер робить, не можуть заперечувати ті, які не вірували в Нього, тому що той чоловік народився сліпим. Навіть здійснення цього чуда: «очі сліпого замастив грязивом» – доказує, що Він не тільки чоловік, не тільки пророк (як многі думали), Сам Господь, тому що дає сліпому те, що йому бракувало від самого народження, те, що він ніколи не мав – вид, щоб доказати, що Він дійсно Слово, через яке все було створене.

Дивлячися тільки на чудеса Спасителя, не

розуміючи значність Його проповідування, можемо часто робити собі одну фальшиву віру. Дуже часто віруємо тільки тоді, коли в нашому житті не є хвороб, небезпек, спокус; оскільки думаємо, що Бог нас сохрanyaє від усього цього, тому що віруємо в Нього, тому що стараємося жити за Його заповідями. І так хвороба стає для багатьох знаком гріховності, знаком Божого покарання за гріхи.

«Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!» (Ін. 5,14). Спаситель Сам каже, що часто хвороба є наслідком гріха, заплатою за непослушність. І ми, на жаль, привчилися, що це так і є, так і має бути. Коли хтось, якого ми числимо за грішного, не страждає, не хворіє, не має ніяких проблем, або спокус, кажемо: «Де є правда Божжа?».

Але і коли хтось карається хворобами або

випробовуваннями, не маючи великих гріхів, ставимо теж саме запитання: «Де є правда Божжа?». І через перший випадок, і через другий є багато вірних, які відходять від Бога, тому що не можуть ніяк обмежитись їхнім розумінням Божого мовчання; що Бог не робить те, що вони думають, що має робити.

І може, не випадково Спаситель вибрав цього сліпого, щоб у ньому показати діла Божі, може, не випадково не вибирає Він іншу хворобу. Це є оздоровління, яке має велике символічне повчання: чудо, через яке Спаситель не хоче оздоровити тільки тілесне осліплення, але й духовне, щоб просвітити й відкрити наше розуміння: «На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі, щоб стали незрячі» (Ін. 9, 39).

Це чудо не є знаком тільки перед Апостолами, але й перед нами, але й провокацією зростати від запитання: «Де є правда Божжа?» до слів: «Господь дав, – і Господь узяв... Нехай буде благословення Господнє Ім'я» (Йов 1,21). Господь нас провокує роздумувати над Його присутністю в нашому житті, може, тому Він і каже перед цим чудом: «Перш, ніж був Авраам, – Я є» (Ін. 8, 58).

от. Мاریус М. ЛАУРКУ

In memoriam проф. д-ра Івана СЕМЕНЮКА

Пан Іван Семенюк народився 2 травня 1932 р. у селі Верхня Рівна, повіт Марамуреш, Румунія. Закінчив загальну школу у рідному селі на Мараморощині. У 1952 р. успішно закінчив Український ліцей у Сігету Мармаціей, повіт Марамуреш. Продовжив та поглиблював власне навчання у місті Санкт-Петербурзі, Росія. Уже в 1957 р. закінчив Філософський факультет. Він став першим фахівцем зі спеціальності філософії серед українців Мараморощини.

Після закінчення філософського факультету у 1957 р. посів звання головного наукового лаборанта кафедри Філософії Клузького Університету ім. Бабеша-Бойяї.

У жовтні 1958 р. отримав звання асистента університету тієї ж кафедри до осені 1963 р. Уже в 1969 р. отримав постійне звання цієї посади.

Науковий ступень доктора філософських наук отримав у 1975 р. в Клузькому Університеті ім. Бабеша-Бойяї, успішно завершив наукову працю на тему „Наукове пізнання та філософські конвенції”.

Наукові галузі та дослідження: Філософія як наука з акцентом на логіку та методологію наукового пізнання.

У 1980 р. пан Іван Семенюк внаслідок конкурсу перейшов на працю до Клузького Технічного Університету і там працював аж до 1990 р. За цей період отримав звання доцента кафедри. Після того, як вийшов на пенсію, від 01 жовтня 1997 р., знову повернувся на працю і займав посаду доцента, продовжив двох років на Екологічному Університеті ім. Дімітріє Кантемір, Факультет Економічних Наук з міста Тургу Муреш.

Від 1999 р. до 2009 р. пан Іван Семенюк працював на Філологічному факультеті Клузького університету ім. Бабеша-Бойяї, відділ українська мова, і займав посаду доцента. Він викладав для студентів філологів курс з української культури та літератури.

Пан Іван Семенюк був засновником відділу української мови (з допомогою міністра освіти пана А. Марги та радника з української мови Івана Ковача) і сильно боровся за збереження рідної мови у наших українських селах Мараморощини, і не тільки.

Дидактична діяльність є обширною та знаменитою на різних факультетах Клузького університету ім. Бабеша-Бойяї. Він викладав загальний курс філософії та теорію пізнання. Окрім цих предметів, від викладав ще й додаткові курси логіки, формальної логіки та методології науки. Його дидактична діяльність увінчалася у 1980 р., курсом філософії при Клузькому уніве-

ситеті ім. Бабеша-Бойяї, кафедри філософії. Слід зазначити, що у 1993 р. працював над загальним курсом з філософії при Технічному університеті міста Клуж-Напока. А уже у 1999 р. опублікував курс Філософія при Екологічному університеті „Дімітріє Кантемір” з Тургу Муреш.

У останній період він працював на українському відділі Філологічного факультету. Продовжував наукову дидактичну діяльність у ракурсі філософії і написав багато наукових публікацій на різні теми: методологічні аспекти міждисциплінарного дослідження, пізнання як мислення та творіння, детермінізм та вільність творіння, реальність та мова, конвенційні аспекти в науковому пізнанні та критика філософського конвенціоналізму.

Щиро поважав та обожнював українську культуру і опублікував декілька наукових матеріалів у часописах Союзу українців Румунії, – Українському кур'єрі та Вільному слові. Автор описував реалії з культурного життя українців Румунії під час перехідного періоду до демократичного ладу.

Іван Семенюк був засновником радіопередачі на українській мові при Радіо Клуж, доклав значні зусилля для функціонування української радіопередачі від червня 1998 р. до 2009 р. Радіопередача виходила щотижнево впродовж

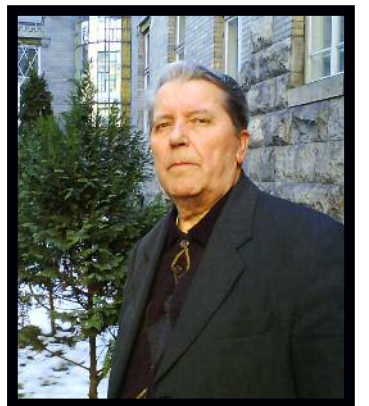
15 хвилин. Він старався передавати найважливіші події з життя українського населення Румунії.

У науковця є син Семенюк Раду, який на даний час знаходиться в США, штаті Іллінойс, в місті Чарлстон, де займає посаду професора по хімії.

Завдяки філософа Івана Семенюка на сьогодні працює Український відділ при Філологічному факультеті Клузького університету ім. Бабеша-Бойяї.

На жаль, він відійшов у вічність 26 квітня 2021 р., коли наша українська спільнота Румунії стала біднішою через втрату національно свідомої людини та справжнього науковця.

д-р Василь КУРЕЛЯК,
директор Сігетського українського
ліцею ім. Тараса Шевченка

СКУ запускає вебсайт та реєстрацію для глобальної Мережі нащадків Голодомору

19 травня 2021 року відбувся запуск вебсайту глобальної Мережі нащадків Голодомору (www.hdn.ukrainian-world-congress.org) та розпочалася реєстрація нащадків.

Мережа нащадків Голодомору – заснована Світовим Конгресом Українців під егідою Міжнародного Координаційного Комітету у Справі Голодомору в листопаді 2020 року – це перша глобальна спільнота, покликана об'єднати родичів тих, хто вижив під час Голодомору в Україні 1932-33 років.

Мережа збирає і захищає історії родин, які постраждали від Голодомору-геноциду підвищує обізнаність серед нащадків жертв Голодомору про тривалі наслідки переживання геноциду; береже і вшановує пам'ять невинних жертв, а також обстоює правдиві факти про Голодомор на протидію дезінформації.

Очолила Мережу нащадків Голодомору активна громадська діячка Оля Сорока з м. Чикаго. Оля Сорока є членом Комітету США з Усвідомлення Голодомору-Геноциду, членом Ради директорів “Українсько-Американської Фундації Воля”, вона також бере участь в багатьох громадських організаціях, що сприяють поширенню правди та обстоюванню інтересів України в світі.

Мережа нащадків Голодомору діє в рамках глобальної місії та завдань, що виконуються на регіональному рівні через місцеві мережі. Перша така місцева мережа офіційно розпочала свою діяльність у Сполучених Штатах Америки у 2020 році в рамках Комітету з питань Обізнаності про Голодомор-Геноцид Українського Конгресового Комітету Америки у 2020 р. У Канаді у квітні 2021 року почала діяти всеканадська мережа в рамках Комітету з питань Обізнаності про Голодомор Конгресу Українців Канади.

Амбасадорів Мережі нащадків Голодомору

представляє Катерина Ющенко, перша леді 2005-2010.

Роль Амбасадорів, кожен з яких є кровним родичем жертв Голодомору, – представляти Мережу в усьому світі, допомагати розповсюджувати інформацію, а також здійснювати комунікацію з різними організаціями та інституціями.

Партнери Мережі нащадків Голодомору: Національний музей Голодомору-геноциду, найвищою місією якого є застереження суспільства про злочин геноциду шляхом накопичення і поширення знань про Голодомор. Він навчає протистояти ненависті та порушенню прав людини, застерігає суспільство від повторення вчинення злочину геноциду шляхом накопичення і поширення знань про Голодомор.

Український інститут національної пам'яті, який реалізує державну політику України у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Науково-Освітній Центр Вивчення Голодомору (Holodomor Research and Education Consortium, HREC) при Канадському Інституті Українських Студій (КИУС) Альбертського Університету. Центр сприяє дослідженню, вивченню та розумінню Голодомору-геноциду в Україні 1932-33. HREC був створений в 2013 році за щедрої підтримки Фонду Темертей як проект Канадського інституту українських студій (КИУС).

«Як нащадки тих, хто пережив Голодомор, ми маємо унікальну можливість розповісти світу про страждання наших родин, щоб жоден інший народ не зазнав такої трагедії. Маємо моральний обов'язок поділитися нашою історією зі світом. Єднаючи нащадків Жертв Голодомору в усьому світі, ми станемо особистим голосом родин, які пережили

Голодомор. Разом ми вшануємо пам'ять жертв та розповімо про наслідки Голодомору для майбутніх поколінь.»

Оля Сорока
Голова Мережі нащадків Голодомору

«Голодомор був злочином проти людства. Шрам від нього залишився не тільки на тих, хто пережив Голодомор, але й на їхніх нащадках. Нашадки у своєму серці несуть постійний, незабутній, тяжкий біль. Під час творення Мережі СКУ мав два наміри – допомогти нащадкам переносити цей тяжкий біль у спільному оточенні та не давати світові забути, що мільйони померли під Сталінським чоботом. Світ має не лише запам'ятати цей геноцид, але відповідно його засудити. Мережа нестиме свічу пам'яті та буде на всіх рівнях вимагати строгої міжнародної оцінки та засудження».

Стефан Романів
Голова Міжнародного координаційного комітету у справі Голодомору

«Я – донька двох українців, які пережили Голодомор. Голодомор – це страшна правда, яку має почути світ. Я є амбасадоркою Мережі Нащадків Голодомору тому, що я вважаю, що дуже важливо, щоб світ знав про цю величезну трагедію не лише в цифрах, а також в історіях».

Катерина Ющенко
Амбасадорка Мережі нащадків Голодомору

Проект Мережа нащадків Голодомору став можливим завдяки щедрій пожертві родини Мис. Читати надихаючі історії життя пана Миколи та пані Марії Мис.

СКУ ЗАКЛИКАЄ ВИЗНАТИ ДЕПОРТАЦІЮ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ ГЕНОЦИДОМ ТА ПРИСКОРИТИ ДЕОКУПАЦІЮ КРИМУ

Світовий Конгрес Українців (СКУ) разом з багатомільйонною українською діаспорою приєднується до кримських татар у всьому світі у відзначенні річниці депортації кримськотатарського народу з Криму та у вшануванні численних жертв цього геноциду, який вчинив комуністичний тоталітарний режим Радянського Союзу.

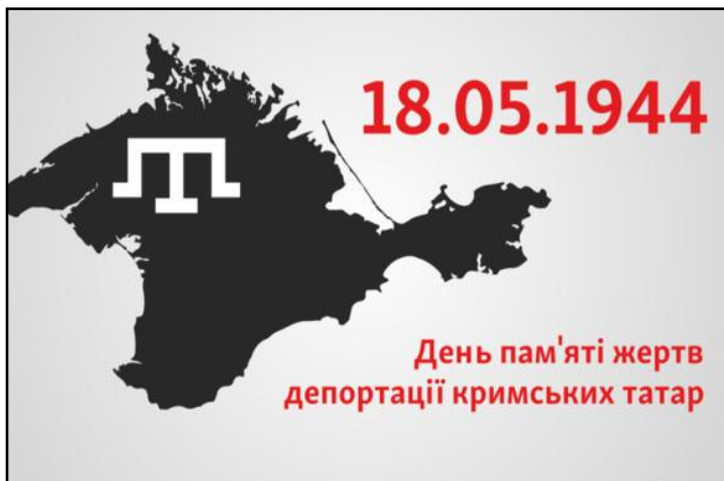
Депортація кримських татар, проведена 77 років тому за наказом кривавого радянського диктатора Йосипа Сталіна, стала одним із найжахливіших злочинів радянського режиму. У ході цього умисного акту ненависті загинуло до 40% усього кримськотатарського народу, а решта – уполікована радянською владою та названа нею “народом-зрад-

ником” – була змушена жити у жахливих умовах заслання аж до кінця 1980-х рр. Повернення до Криму стало можливим тільки після розпаду Радянського Союзу та відновлення незалежності України.

У 2014 році у Крим здійснила вторгнен-

ня, а згодом незаконно окупувала півострів Російська Федерація. Разом з Росією повернулися терор, залякування та переслідування активістів кримськотатарської і української громад за політичними мотивами, а також за національною та релігійною ознаками. За сфальсифікованими звинуваченнями було заборонено діяльність Меджлісу кримськотатарського народу та закрито центри культурного і релігійного життя та незалежні засоби масової інформації. Станом на сьогодні, понад 100 українських політв'язнів незаконно утримуються на території Криму та в інших регіонах Росії.

Як у 1944 р., так і тепер Москва грубо порушує норми міжнародного правопорядку і людські права задля втілення в життя своїх імперських геополітичних планів, які сьогодні є серйозною загрозою для миру і безпеки в усьому світі.

«У моєму тілі існує українське серце й українська душа»

Цими днями я пригадав свої молоді літа, пригадав і той день 12-го квітня 1962 року, як я вийшов із Негостини, з рідного дому, й пішов у зелені Карпати – в Курортне місто Ватра Дорней, в якому прожив 40 літ. Працював у ньому, в Лісовій промисловості транспорту, експлуатації і лісорозробки.

Як я дійшов до цієї лісової промисловості із Негостини?!

Мене там знав один інженер на ім'я Федюк Вася, який знав, що я маю дуже гарне писання, а їм там треба було такої особи, щоб уміла писати гарно, бо, як знаємо, тоді ще не було комп'ютерів, все рисувалося рукою, а їм треба було мати таку людину, яка б гарно рисувала різні проекти лісових робітників, фунікулерів і т.д.

І там, на місці праці, кваліфікували мене як технічного рисувальника, – одержав посвідчення, і так дійшов і до успіху, бо потім всі радувалися мною і казали – «людина із золотою рукою».

Але літа так скоро пролетіли, як осінніми небесами журавлі, і прийшла пора вийти на пенсію.

Тепер подумав, що робити, – вийти з міста Ватра Дорней і повернутися в рідне село, в Негостину?

Багато мені там підказували: не йди, Михайле, з цього прекрасного гірського міста в село, бо що ти там, на селі, знайдеш? – неасфальтовані дороги, а на цих дорогах, кого побачиш, нещасних хліборобів?

Казали, ти тут живеш в блоку (поверховому будинку), тут вже маєш свій дім, тут будеш паном, а там ким? Тут зможеш робити різні екскурсії на найвищі вершини, тут із нами зможеш жити безтурботно, радуватися лісами, гірською красою, а в Негостині, яку красоту зміг би знайти?

В той момент я трішки все обдумав і так відповів друзям своїм:

Від такої вашої поради моя душа і моє серце відмовляється.

Ще сказав їм: я тут, в цьому місті жив 40 літ – 40 літ, але ви одне запам'ятайте, що в моєму тілі існує українське серце і українська душа, – вони мене переконали, щоб я не брав до уваги жодну пораду, а щоб дуже радісно повернувся до материнської хати, до її сяєва. До прекрасних українських пісень і до своїх любих друзів, до українського життя.

Й за те, що повернувся в Негостину, можу тепер сказати всім, усім, що не помилився. Тут, у селі, в Негостині, я зустрів своїх гідних українців, з якими в нашій молодості зіграв різні ролі у класичних українських п'єсах, про які ще й тепер люди старшого віку споминають і радуються тим, що було...

А ще мав щастя створити і вокальний гурт, який складався із 26 гарних молодих дівчат, і подумав його назвати «Негостинські квіти».

Вони так гарно виконували українські пісні, представляли їх в різних буковинських селах, у Радівцях, у Сучаві, в Сереті. Але з цим гуртом, із «Негостинськими квітами» був і в Україні, – співали в Чернівцях, в місті Кіцмані і в Києві на сцені великого Палацу України, де одержали диплом і гарячі оплиски...

Кожний успіх із «Негостинськими квітами» дарував мені таку радість, яка ніколи не погасне в моєму серці і в моїй душі.

Тому і не жалію, що повернувся в рідне село, в Негостину, в якому я відчуваю себе щасливим.

Мені в Негостині, мовби серце і місяць і всі небесні зорі, дякували мені за те, що мене бачать у Негостині.

Мені здається, що і моя рідна мати із-між зір, із-між вічних сіянь дякує мені за те, що вирішив повернутися до її хатини, до рідного порога, до рідного саду і до її калини, щоб у повноті радуватися негостинською красою.

Повернувся, щоб пригадати своє дитинство і ті чарівні дні, коли моя мати пригортала мене до своїх грудей й до серця та ще й співала мені:

*«Господи, поглянь на Ганька, на мого сінка,
Й подаруй йому здоров'я й світлого життя,
Щоб він не покинув ніколи село,
Щоб бачила вічно я в ньому його».*

Ці всі спогади мене довели, щоб я написав і вірш, який висилаю Вам: «Коли я повернувся в Негостину»

З пошаною,
Михайло ВОЛОЩУК

Михайло ВОЛОЩУК

КОЛИ Я ПОВЕРНУВСЯ В НЕГОСТИНУ

Коли я повернувся в Негостину,
Здавалось, що мої всі небеса,
Що досягнув я найважчу вершину,
Де не мідніє ніколи краса.

Здавалось, що вся вишина співає –
Співає в честь повернення мого,
Що з сильних променів мене вітає
За те, що повернувся на село.

Що повернувся до рідної хатини,
Яка чекала мене стільки літ,
Не раз, ждучи, дійшла і до сльозини,
Яку не проміняв би на весь світ.

Вона мене, як лицаря, зустріла,
Тепло її безсмертне в мить відчув,
Я бачив, як вона мною раділа
Мовби її я злотом огорнув.

Велике щастя жити в рідній хаті,
Де мож побачить мамині сліди
Й свою колиску в невеликій кімнаті,
Й там пригадати дитячі роки...

Хоч проминуло все, все відлетіло,
Але ще спогади, як мак, цвітуть,
Ніщо ще в рідній хаті не зітліло,
Тому й знайшов до неї з світу путь.

Лишив курортне місто, всі Карпати,
Де жив приблизно в ньому сорок літ,
І повернувся, щоб село кохати
І весь його казковий любий світ...

Я, мовби знову в ньому народився,
І знову слухав мамині пісні,
І біля краси її спинився,
Яка кінця немає на селі.

Вночі я тут з зорями розмовляю,
Дивлюсь на них, як найкращих дівчат,
Присвячую їм вірші, їм співаю
Уривки із моїх сільських кантат.

Вони в моїх кантатах щасливіють,
І дякують, що повернувся у село,
Як бачу, вони мною так радіють,
Немовби я для них був божество...

Щоб всі зірки до нього приходили,
Набратися сіяння назавжди,
Щоби з поезії начерпаль сили,
Щоб сяяти для людства всі віки.

Щоб осягти й мою рідну хату,
Щоб мати в неї завжди любий вхід,
Щоби почути саме ту кантату, –
Про красу їхню, й їхній небозвід...

Тому я й повернувся в Негостину,
Щоб мати в хаті й неземних гостей,
Й назвати їх у віршах ту родину –
Моєю, щоб ввійшла в мій храм грудей.

Щоб відчувався в селі я найщасливій,
Щоб його віршами ошасливив,
Щоб сяло, як щонайкраще диво
Й щоб було ним на радість всіх віків...

Тому я так бажаю в Негостині,
Як цвіт роси, проміння і тепла.
Щоб це село любили, як святиню,
Так само, як люблю його і я...

ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ – НАЙБІЛЬША ЧУДОТВОРНА ДІЯ НАШОГО СПАСИТЕЛЯ

Воскресіння нашого Спасителя Ісуса Христа відбулося у неділю рано, третього дня після його смерті. У нашій Українській Православній Церкві існує давній звичай, який нагадує, що пасхальний піст закінчується в суботу вночі. Воскресні торжества починаються опівночі або на світанку. В усіх українських селах Мараморощини відбувається Воскресне Утрення і розпочинається обходом довкола церкви під звуки дзвонів. Цей обхід є символом ходу жінок-мироносиць в неділю вранці до Господнього гробу.

Після обходу, перед зачиненими дверима церкви, наче перед запечатаним Божим гробом, починається Воскресне Утрення. Священник стукає хрестом у двері, – це приображає Ісуса Христа, який перетерпів страсті на Хресті і лише через хрест і терпіння мав можливість смерть подолати й доказати, що завдяки своїй божественній природі та сили божества, яка існувала у особі Ісуса Христа, довів, що якщо Бог має можливість воскреснути із мертвих без жодної зовнішньої допомоги або втручання. Усі таїнства Божої благодати відображають, що Церковні двері відкриваються як символ відкриття гробу і воскресіння Ісуса Христа.

Тут перший раз чуємо радісний спів:

"Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав Ісус, усім ще в гробі життя дарував".

Під час співу воскресного тропаря священник хрестом відчиняє двері церкви на знак того, що Христове Воскресіння відчинило нам двері до неба та царства.

Відбувається діалог між священником та християнами, що закриті у внутрі церкві, які говорять:

– Піднесіте верхи свої, брами і будьте відчинені, входи відвічні, і ввійде Цар слави!

– Хто ж то Цар слави? Господь сильний й могутній, Господь, що потужний в бою!

– Піднесіте верхи свої, брами, і піднесіте, входи відвічні, і ввійде Цар слави!

– Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Саваот, Він Цар слави!

В українських селах побутує обряд, що на Великдень приносяться до церкви на посвячення кошики з різними харчовими продуктами, серед яких налічуємо: пасху, ковбасу, шинку, ягнятко, яйця, сир, масло, часник, сіль та вино.

Побутує традиція на Великдень, що після святої літургії родина бере свячене яйце і ділить його на стільки частин, скільки присутніх за столом (залишаючи окремо на тарілці і для померлих з родини), зі словами благословення роздає яєчко і промовляє:

– щоб на ці свята нас Всевишній поблагословив щастям і добрим здоров'ям на довгії літа.

Нехай Господь Бог дарує міцного здоров'я і щасливо відсвяткувати та других дочекатися. "Христос воскрес!" – "Воістину воскрес!"

Великдень – це також час поминання покійних. Рідні приходять на могили померлих, згадують їх молитвою та добрими словами, а також просять у них прощення. Часто залишають на могилках трохи свяченого.

На другий та третій день на Великдень після Літургії в українських селах Мараморощини молоді хлопці та дівчата розгортають різні ігри та співають весняні пісні. У селі Кричунів на третій день Великодня зберігся звичай „кувати”, тобто хлопці кують взуття дівчат молотком, і не лише дівчат, а і заміжніх жінок. Побутує вірування, що дівчата, які були ковані, вийдуть того року заміж. Це дохристиянські весняні звичаї, які добре вписуються до весняного циклу свят, а серед них налічуємо: гаївки, веснянки, забави, дарування писанок та крашанок.

Паска – це “сонячний” калач, який випікали на

жертву сонячним божествам. Його вигляд за більш, ніж тисячоліття, набув деяких змін, але, все ж, сама його основа більше нагадує саме калач, а не християнську “пасху”.

Писанки, – які у наших українських селах по-різному розмальовували напередодні Великодня. У селі Поєніле де суб Мунте (Руська Поляна) розмальовуються яйця різними кольорами та візерунками, подібно до Буковини. В інших українських селах малювання писанок досить подібне.

Зі встановленням християнства – на Великдень всі ці традиції перейнялись, адже це не дало їм остаточно зникнути, і ми маємо свою унікальну власну історію із специфічними традиціями святкування.

На Великдень у церкві часто дозволяли подзвонити у святкові дзвони всім охочим. А також можна було просити у Бога все, чого бажає душа, – старенькі люди просили здоров'я, багато онуків, молоді дівчата гарного нареченого, а ті, що хотіли достатку, вмивались водою із срібної посудини. Дівчата вірили, що якщо вмитись водою від червоної крашанки, то увесь рік будеш рум'яною.

Великдень було прийнято святкувати весело і радісно, бо хто буде невеселий в цей день, – тому сумувати увесь рік.

Все, що було освяченим в церкві, ні в якому разі не можна викидати. Страви доїдали у першу чергу, роздавали друзям, родичам, сусідам і всім нужденним. Національними звичаями та обрядами відзначаються Великодні свята на Мараморощині. Існують деякі локальні відмінності в проведенні цих свят у різних селах. Так, у селі Поєніле де суб Мунте (Поляна) у перший день Пасхи священник святить тільки пасху, а на другий день – яйця, м'ясо, сир, а в інших українських селах усі страви святяться у перший день. Літургія та процес освячення пасхи в селах відбувається у різний час.

д-р **Василь КУРЕЛЯК**,
директор Сігетського українського
ліцею ім. Тараса Шевченка

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.